

Поступове зниження податкового навантаження на фізичних осіб сприятиме збільшенню заощаджень домогосподарств, підвищенню платоспроможного попиту населення, а отже розвитку виробництва та збільшенню реальних доходів платників податків і, як наслідок, — зростання податкової бази.

Література

1. *Данілов О.Д.* Податкова система та шляхи її реформування // О.Д. Данілов, Н.П. Фліссак. — К. : Парламентське видавництво. — 2011. — 215 с.
2. *Іванов Ю.Б., Єськов О.Л.* Сучасне оподаткування: мотиваційний аспект: Монографія. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. — 328 с.
3. *Кушнірчук Ю.М.* Оптимізація рівня фіскального навантаження з метою економічного забезпечення держави / Ю.М. Кушнірчук // Науковий вісник НЛТУ України. — 2010. — Вип. 20.11 — С. 161—169.
4. Paying Taxes 2012 The global picture. — World Bank Group and PricewaterhouseCoopers: 2012. — November 10. — 128 p.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Офіційний Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://minfin.gov.ua>

Волочай А. С.

«Фінанси і кредит», 5 курс

*ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник — к.е.н., доцент Сибірянська Ю.В.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ КОНТРОЛЮ ЗА СПРАВЛЯННЯМ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ НА ОСНОВІ ТАКСОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Повнота реалізації фіскальної функції ПДВ як одного з бюджетоутворюючих не в останню чергу залежить від ефективності контрольної роботи податкових органів. Питання ефективності податкового контролю досліджували багато науковців, що в свою чергу зумовлює наявність широкого спектру методів оцінювання, проте актуальним напрямком дослідження залишається визначення ефективності у якомусь конкретному показнику.

Одним із методів вивчення багатомірних об'єктів є таксономічний аналіз — спеціальна методика агрегування ознак, яка дозволяє упорядкувати та «згорнути» багатовимірний статистичний матеріал. Одним з перших, хто почав її використовувати в економічному аналізі став З. Хельвіг, який запропонував таксономічний показник як синтетичний показник, об'єднаний із усіх ознак, що характеризують економічне явище. Узагальнений алгоритм розрахунку наведено на рис. 1.

Рис. 1. Алгоритм таксономічного аналізу

На першому етапі для побудови матриці проведено відбір показників, які на нашу думку, найбільш істотно характеризують рівень ефективності контролю за справлянням ПДВ. Вихідними даними для оцінки ефективності стали показники, які відображені у матриці спостережень, яку представлено в табл. 1.

Ознаки в матриці описують різні напрями ефективності об'єктів, мають різні розмірності і між собою непорівнянні, тому наступним етапом є проведення стандартизації показників, а також їх поділ на стимулятори — які позитивно впливають на ефективність, та дестимулятори — яким є тільки один показник — рівень податкового боргу. Таким чином отримуємо вектор-еталон з такими координатами $P_0 = (1,083; 1,042; 1,05; 1,121; 1,049; 1,019; 1,77; 0,949)$.

Наступним етапом таксономічного аналізу є визначення відстаней між окремими спостереженнями та вектором еталоном і розрахунок коефіцієнта таксономії як інтегрального показника. Отримані результати розрахунку відображено в табл. 2.

Таксономічний показник може набувати значення в інтервалі $[0; 1]$ та має при цьому таку інтерпретацію: чим ближче значення до 1, тим вища ефективність контролю за справлянням ПДВ

З табл. 2 видно, що найнижча ефективність контролю за ПДВ у Святошинській ДПП спостерігалась у 2010 — 15,84 %, найвища у 2012 — 75,81 %, що свідчить про покращення контрольної роботи. Позитивними факторами впливу є збільшення рівня виконання запланованих надходжень та якості відбору платників. У 2010 р. хоча і результативність однієї перевірки є найвищою,

ефективність нівелюється за рахунок низького рівня узгодженості та сплати зобов'язань платниками. Якщо звернути увагу, то у 2011 р. більшість показників ефективності є високими, але значна заборгованість, та нижча якість відбору платників суттєво впливають на загальний рівень.

Таблиця 1

ВИХІДНІ ДАНІ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ ТАКСОНОМІЧНОГО ПОКАЗНИКА

	Рівень надходжень ПДВ, тис грн	Коефіцієнт виконання запланованих надходжень, %	Результативність однієї перевірки, тис грн на 1 перевірку	Коефіцієнт узгоджених податкових зобов'язань, %	Коефіцієнт сплати донарахованих зобов'язань, %	Коефіцієнт якості відбору платників, %	Коефіцієнт співвідношення зменшених сум ПДВ до загального обсягу заявлених сум ПДВ до відшкодування, %	Рівень податкового боргу, тис грн
2010	778 869,0	87,6	246	65,4	89,2	94,2	22,3	146 967
2011	946834,5	99,1	237	91,7	98,0	89,7	27,1	161 243
2012	896655,7	99,4	220	88,4	93,1	93,2	31,9	156 558

Складено автором на основі даних ДПІ Святошинського району м. Києва.

Таблиця 2

РОЗРАХУНОК ВІДСТАНЕЙ МІЖ ОКРЕМИМИ СПОСТЕРЕЖЕННЯМИ І ВЕКТОРОМ-ЕТАЛОНОМ І ПОБУДОВА ТАКСОНОМІЧНОГО ПОКАЗНИКА

Показник відстані		Модифікований показник		Таксономічний показник	
C_{i02010}	0,5384	d_{i02010}	0,8416	K_{i02010}	0,1584
C_{i02011}	0,2091	d_{i02011}	0,3268	K_{i02011}	0,6731
C_{i02012}	0,1547	d_{i02010}	0,2418	K_{i02010}	0,7581

Впровадження таксономічної моделі сприяє об'єднанню розрізнених статистичних даних контрольної роботи. З його допомогою можна оцінити досягнутий у деякий період часу «середній» рівень значення ознак, що характеризують явище чи процес. Таким чином, таксономічний аналіз дає змогу оцінити ефективність контролю за справлянням у динаміці, а також може бути застосований для порівняння результатів роботи ДПІ у регіональному розрізі.